

22/8

Gustaf Hellström

UNDER TITELN *Personligt, minnesbilder och meningar* (Bonniers, 12:50) har fil. dr Holger Ahlenius i en volym sammanfört uppsatser och publicerade föredrag av den i våras bortgångne författaren. Dessa inlägg är från olika tider och berör skiftande ämnen — från 1924 till 1952, från självbiografiska anteckningar till allmänt politiska föredrag för studenter under andra världskriget. Det finns i dessa tal och artiklar många minnesbilder, men inga intima meddelanden och inga utförda självanalyser; det finns meningar, men inte någon förkunnelse eller åskådning. Och dock är bokens titel — likaväl som undertiteln — utomordentligt väl vald. Det är personliga dokument, det är människan Gustaf Hellström som framträder på varje sida. Efter att ha läst Hellströms böcker och under åtskilliga år ha känt honom väl känner sig anmeldaren i denna

Gustaf Hellström — ett av de sista fotografierna.

mitt liv med så mycket ångest".

Gustaf Hellström 1905.

bok mer än förut förstå Hellström som karaktär och begåvning, hans storhet och hans begränsning. I den lysande skildringen av den sjukdom som på sommaren 1937 förde honom nära döden beskriver Gustaf Hellström sig själv som "denna individ med vilken jag i över femtio år haft så mycket besvär, som vållat mig så många bekymmer och fullt

Gustaf Hellström hörde ut den som hinner med både sig själv och världen. Med ett växlingsrikt personligt liv, ackompanjerat av självrannsakan, förenade han intresse för samhällsfrågor och politik, ett intresse som kanske väckts och uppammats av den publicistiska verksamheten men som blev starkt och självständigt. Han levde och kände med på ett högst ovanligt sätt; dessa frågor var för honom inte konversationsämnen, utan ständigt väsentliga och reflekterade. Den liberala rationalismen och humanismen var för honom självfallna, så självfallna att han knappast hade sinne för politisk problematik; i det fallet liknade han två andra betydande liberaler, Axel Brusewitz och Torgny Segerstedt. Hans två tal under andra världskriget vid Stockholms högskola är uttryck för hans djupt mänskliga reaktion mot det totalitära hotet. Man beundrar vad som sägs, men kanske ännu mer förmågan av begränsning och behärskning. Inga överord, inga

storslagna, lösliga och i grunden kokett självbelättna perspektiv, inga förutsägelser eller amatöranalyser. Jämför dessa tal med det mesta som skrevs och sades under kriget, och ni finner dem märkliga genom frånvaron av exaltation och förkonstling. De bär vittne, liksom hela denna bok — ett vittnesbörd utan ostentation, nästan dolt bakom det blygsamma, självkritiska, vardagliga — om att Gustaf Hellström var en stor karaktär.

HERBERT TINGSTEN